

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри економіки,
менеджменту та адміністрування
протокол від 7 вересня 2020 р. № 2
в.о. завідувачки кафедри

(проф. Юлія Ушкаренко)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« Право (правознавство та підприємницьке право)»

спеціальностт: 242 Готельно-ресторанна справа

факультет економіки і менеджменту

Херсон 2020

Робоча програма « Право (правознавство та підприємницьке право)» для студентів спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа

Розробники: к.е.н., ст.викладач Чмут А.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

Протокол від “ 7”вересня 2020 року № 2

Завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

(проф. Ушкаренко Ю.В.)

©_ХДУ, 2020 рік

©Чмут, 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Спеціальність: <u>241 Готельно-ресторанна справа</u>	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Загальна кількість годин - 135		–	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		32 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		32год.	2год.
		Лабораторні	
		–	–.
Самостійна робота			
71год.	56 год.		
Вид контролю: д.залік			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 32/28
для заочної форми навчання – 4/56

Пояснювальна записка

Програма вивчення навчальної дисципліни складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** спеціальності **241 Готельно-ресторанна справа**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини в сфері підприємницької і господарської діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Право (правознавство та підприємницьке право)» взаємопов'язана з такими дисциплінами як «Правознавство», «Адміністративне право», «Господарське право».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Основи підприємницького законодавства.
2. Господарське законодавство.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Правові основи підприємницької діяльності» є набуття знань студентів в сфері правового регулювання господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни **«Право (правознавство та підприємницьке право)» є:**

теоретичні:

- ознайомлення з чинним українським господарським законодавством;
- ознайомлення з необхідними джерелами господарського законодавства, сприяння - глибокого засвоєння ними нормативних актів;
- з'ясування теоретичних питань правового регулювання окремих галузей господарської діяльності.

практичні:

- вивчення системи господарського права України;
- набуття навичок роботи з господарськими нормативними актами;
- застосування набутих знань у вирішенні практичних питань та практичних ситуацій у сфері правового регулювання господарських відносин;
- набуття навичок використовувати норми права при вирішенні конкретних практичних питань.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **мати компетентності:**

- здатність визначати об'єктів та зміст господарських відносин;
- здатність визначати, аналізувати та відмежовувати джерела господарського права;
- здатність використовувати нормативні та правові акти, що

регламентують професійну діяльність;

- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудова відносин;

- здатність аналізувати та виявляти існуючі недоліки та колізії певних джерел господарського права;

- навички використання сучасних джерел економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

1.4. Очікуванні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен засвоїти поняття, предмет, метод, джерела підприємницького права та господарського законодавства та його місце у системі права України; сутність господарської діяльності; правовий статус суб'єктів господарювання; загальні положення державного регулювання господарської діяльності; сутність правових категорій господарського права; основи правового регулювання окремих сфер та галузей господарської діяльності; зміст господарсько-договірних та зобов'язальних відносин; особливості застосування господарсько-правової відповідальності; усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави; проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності; демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні; виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **60** годин, **2** кредита ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи підприємницького законодавства

Тема 1. Поняття підприємницького права. Поняття підприємницького права та підприємницької діяльності

Поняття підприємницького права. Предмет, метод підприємницького права. Принципи підприємницького права. Підприємницькі правовідносини їх види. Система підприємницького права.

Тема 2. Підприємницьке законодавство. Законодавче забезпечення підприємницької діяльності

Поняття та види джерел підприємницького права. Система законодавства про підприємництво. Закони як джерела підприємницького права. Підзаконні акти як джерела підприємницького права. Локальні акти як джерела підприємницького права.

Тема 3. Державне регулювання підприємницької діяльності. Особливості державного регулювання підприємницької діяльності.

Стандарти ISO в підприємницькій діяльності. Поняття державного регулювання та підтримки підприємництва. Основні методи державного впливу на підприємницьку діяльність. Система державних органів контролю підприємництва. Державні органи сертифікації та стандартизації. Діяльність Міжнародних центрів зі стандартизації та сертифікації. Міжнародні та державні стандарти в галузі сертифікації та управління якістю продукції (ISO 9000-9004, ISO 14000, ДСТУ). Правове регулювання стандартизації, сертифікації та управління якістю продукції.

Тема 4. Організація та припинення підприємницької діяльності. Правові засади організації та припинення підприємницької діяльності.

Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Дозвільна система у сфері господарювання. Ліцензування господарської діяльності. Види діяльності, що підлягають ліцензуванню. Строк дії ліцензії, порядок оплати та органи уповноважені видавати ліцензії. Патентування підприємницької діяльності. Припинення підприємницької діяльності. Ключові слова та поняття: «державна реєстрація», «ліцензія», «патент», «ринковий збір», «дозвільні органи», «державний реєстратор», «адміністратор».

Тема 5. Організаційно правові форми підприємницької діяльності

Поняття організаційно правової форми підприємницької діяльності. Підприємницька діяльність без створення юридичної особи. Підприємницька діяльність юридичної особи. Види підприємств та особливості їх діяльності. Кооперативні та державні підприємства, правовий режим діяльності. Господарські товариства, їх види та особливості діяльності. Об'єднання підприємств та особливості їх діяльності.

Тема 6. Нормативно-правове регулювання сфери послуг

Правове регулювання готельно-ресторанної діяльності. Загальне та галузеве законодавство, що регулює сферу послуг. Стандартизація і сертифікація готельних послуг. Стандарти міжнародні, міждержавні та національні. Структура та зміст національних стандартів готельних підприємств.

Стандартизація і сертифікація ресторанного бізнесу. Стандарти міжнародні, міждержавні та національні. Структура та зміст національних стандартів ресторанного бізнесу.

Тема 7. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.

Правові засади і напрями правового регулювання ЗЕД. Умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічні договори (контракти). Відповідальність у ЗЕД. Захист прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Модуль 2. Господарське законодавство

Тема 8. Господарське право в системі права.

Наука господарського права. Предмет господарського права. Поняття господарської (виробничої та торговельної) діяльності. Розмежування господарської та комерційної (підприємницької) діяльності. Метод господарсько-правового регулювання: поняття, ознаки. Принципи господарського права: економічної свободи, захисту економічних інтересів суб'єктів господарської діяльності та заохочення заповзятливості в господарюванні; державного впливу на відносини в народному господарстві виключно на основі застосування економічних засобів і методів; конкуренції та захисту від монополізму; законності. Галузь господарського права: поняття, ознаки. Класифікація (види), властивості господарсько-правових норм. Співвідношення понять “господарське право”, “комерційне право”, “торгове право”, “підприємницьке право”. Відмежування господарського права від цивільного, адміністративного, аграрного, земельного (та інших природоресурсових), фінансового права.

Тема 9 Господарське законодавство.

Поняття джерела права, в тому числі й господарського права. Поняття норми господарського права. Поняття господарського законодавства. Проблема розмежування галузі господарського права і господарського законодавства. Критерії класифікації та види актів, що містять норми господарського права. Роль закону в правовому забезпеченні господарського механізму.

Тема 10. Господарські правовідносини.

Поняття господарського правовідношення. Історія розвитку інституту господарських правовідносин. Господарське правовідношення – елемент механізму правового регулювання. Зв'язок понять “господарська діяльність” і “господарські правовідносини”. Зміст господарського правовідношення (фактичний, юридичний, вольовий), структура, ознаки (загальні та спеціальні). Об'єкти господарського правовідношення. Підстави виникнення. Класифікація господарських правовідносин по об'єктам господарськоправового регулювання, суб'єктам, підставам виникнення, зміни та припинення, методам регулювання, сферам свого функціонування тощо. Речеві (абсолютні та абсолютно-відносні) господарські правовідносини. Абсолютні господарські відносини по веденню власної господарської діяльності. Відносні (зобов'язальні) господарські відносини (господарськоуправлінські, виробничо-господарські, внутрішньогосподарські). Немайнові абсолютні господарські правовідносини.

Тема 11. Правові засади захисту економічної конкуренції.

Законодавство про захист економічної конкуренції. Види порушень законодавства про економічну конкуренцію. Правове становище Антимонопольного комітету. Контроль за концентрацією ів господарювання. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Тема 12. Правова регламентація господарських зобов'язань.

Господарські договори Поняття зобов'язання, його ознаки. Поняття і особливості господарського зобов'язання. Підстави виникнення господарських зобов'язань. Майново-господарські та організаційно-господарські зобов'язання. Соціально-комунальні та публічні зобов'язання суб'єктів господарювання. Поняття господарського договору, його особливості та функції. Класифікація господарських договорів (залежно від моменту укладення; розподілу прав і обов'язків; від того, на чію користь обумовлене виконання зобов'язання; підстав укладення; характеру переміщення матеріальних благ; юридичної спрямованості; періодів виконання обов'язків; способу укладання). Договір “за вертикаллю”. Внутрішньогосподарський договір. Упереджувальний договір (угода про наміри). Зміст договірнього господарського зобов'язання. Істотні, загальні та випадкові умови господарського договору. Умови дійсності господарського договору (зобов'язання). Загальний порядок укладання господарських договорів. Особливості укладання попередніх, організаційно-господарських договорів, господарських договорів за державним замовленням, на основі вільного волевиявлення, примірних і типових договорів, на біржах, ярмарках та публічних торгах, за рішенням суду. Поняття, принципи і загальні умови виконання господарських зобов'язань. Види (способи) забезпечення виконання господарських зобов'язань: неустойка (штраф, пеня), застава, порука, гарантія. Банківська гарантія. Загальногосподарські (публічні) гарантії виконання зобов'язань. Загальні умови припинення господарських зобов'язань. Розірвання господарських зобов'язань, їх недійсність.

Тема 13. Правове регулювання окремих видів господарської діяльності Правові форми господарсько-торговельної діяльності. Правове регулювання матеріально-технічного постачання та збуту. Поняття договору оптової купівлі-продажу, його відмінність від звичайного договору купівлі-продажу. Поняття біржової операції (угоди), порядок її здійснення. Форвардні та ф'ючерсні угоди. Договір контрактації сільськогосподарської продукції: об'єкт, суб'єкти, істотні умови, особливості укладання та виконання. Поняття договору оренди, його відмінність від договору майнового найму. Поняття договору лізингу, його відмінність від договору оренди. Види і форми лізингу. Договір постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу: поняття, нормативна основа, характерні ознаки. Правове регулювання комерційного посередництва (агентських відносин) у сфері господарювання. Агентський договір: поняття, нормативна основа, характерні ознаки. Правова регламентація діяльності, пов'язаної з наданням виробничих послуг – перевезення вантажів. Договір підряду на

капітальне будівництво: Поняття та юридична характеристика кредитного договору. Договір факторингу.

4.1 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи підприємницького законодавства.												
Поняття підприємницького права	4	2	2			2	5	1				4
Підприємницьке законодавство	6	2	2			2	4					4
Державне регулювання підприємницької діяльності	4	2	2			2	5	1				4
Організація та припинення підприємницької діяльності	4	2	2			2	4					4
Організаційно правові форми підприємницької діяльності	4	2	2			2	4					4
Нормативно-правове регулювання сфери послуг	6	2	2			4	4					4
Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.	4	2	2			2	4					4
Разом за змістовим модулем 1	32	14	14	0	0	16	30	2	0	0	0	28
Змістовий модуль 2. Господарське законодавство.												
Господарське право в системі права	4	4	4			2	4					4
Господарське законодавство	6	3	3			2	7		1			6
Господарські правовідносини	4	3	3			2	4					4
Правові засади захисту економічної конкуренції.	4	2	2			2	5		1			4
Правова регламентація господарських зобов'язань.	4	2	2			2	6					6

Правове регулювання окремих видів господарської діяльності	6	4	4			2	4	-	-			4
Разом за змістовим модулем 2	28	18	18	0	0	12	30	0	2	0	0	28
Усього годин	60	32	32	0	0	28	60	2	2	0	0	56

5.1 Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття підприємницького права	2
2	Підприємницьке законодавство	2
3	Державне регулювання підприємницької діяльності	2
4	Організація та припинення підприємницької діяльності	2
5	Організаційно правові форми підприємницької діяльності	2
6	Нормативно-правове регулювання сфери послуг	2
7	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.	2
8	Господарське право в системі права	4
9	Господарське законодавство	3
10	Господарські правовідносини	3
11	Правові засади захисту економічної конкуренції.	2
12	Правова регламентація господарських зобов'язань.	2
13	Правове регулювання окремих видів господарської діяльності	2
Разом		32

8. Самостійна робота

Обов'язкова самостійна робота студентів передбачає вивчення окремих питань тем дисципліни, що надані для самостійного опрацювання; підготовка до практичних занять; систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед написанням модульного контролю.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття підприємницького права	10
2	Підприємницьке законодавство	5
3	Державне регулювання підприємницької діяльності	2
4	Організація та припинення підприємницької діяльності	3
5	Організаційно правові форми підприємницької діяльності	5
6	Нормативно-правове регулювання сфери послуг	5
7	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.	10
8	Господарське право в системі права	5
9	Господарське законодавство	5
10	Господарські правовідносини	5
11	Правові засади захисту економічної конкуренції.	5

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
12	Правова регламентація господарських зобов'язань.	5
13	Правове регулювання окремих видів господарської діяльності	6
Разом		71

Методи навчання

I. Методи організації і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи: розповідь, бесіда, лекція;
- практичні методи: вправи, розв'язання задач;
- праця з навчально-методичною літературою, мережею Інтернет.

II. Методи стимулювання і мотивації навчання:

- навчальна дискусія;
- пред'явлення навчальних вимог.

III. Методи контролю і самоконтролю в навчанні.

- індивідуальне опитування;
- фронтальне опитування;
- тести;
- самостійне контролювання ступінь засвоєння навчального матеріалу.

8. Методи контролю

Використовують наступні методи контролю: усний, письмовий, комбінований, програмований, дискусійний.

Поточний контроль: опитування, тестовий контроль, письмовий контроль, за участь у конференціях, олімпіадах з дисципліни, за підготовку статті.

Поточний модульний контроль: перевірка модульної контрольної роботи

Підсумковий контроль: , диф. Залік

Система оцінювання та вимоги

№	Види навчальної діяльності (робіт)	модуль	модуль	Сума балів
		1	2	
		1 семестр		
Обов'язкові види навчальної діяльності (робіт)				
1.	Аудиторна робота (заняття у дистанційному режимі)			
	- письмова робота (конспект, тези лекційних матеріалів)	0	0	0
	- усне опитування на семінарському занятті	20	20	40
	- тощо			
2.	Самостійна робота	10	10	20
3.	Контрольна робота (підсумкова) або тестування	20	20	40
	Поточне оцінювання (разом)	50	50	100
	Разом балів			100

9. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Контроль успішності студента здійснюється з використанням методів і засобів, що визначені в ХДУ. Академічні успіхи студента оцінюються за шкалою, яка застосована в ХДУ з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Херсонському державному університеті	Оцінка за національною шкалою
A	5	відмінно
B	4	добре
C	4	
D	3	задовільно
E	3	
FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Робоча програма, підручники, нормативні та законодавчі документи, опорний конспект лекцій, електронні варіанти лекцій, методичні рекомендації щодо проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів, методичні рекомендації з курсу щодо проведення комплексного контролю знань студентів, банк Інтернет-ресурсів.

11. Рекомендована література

№ з/п	Підручники, навчальні посібники	Кількість примірників у бібліотеці або на кафедрі для базової літератури
Базова		
1.	Щербина В. С. Господарське право [Текст] : підручник для студ. ВНЗ / В. С. Щербина. -4-е вид. -К.:Юрінком Інтер, 2009. - 640с.	1
2.	Щербина В. С. Господарське право [Текст] : підруч. для студ. ВНЗ / В. С. Щербина. -К.:Юрінком Інтер, 2003. - 480с.	6
3.	Підприємницьке право: Підручн. / За ред. О.В. Старцева/ 3-ге вип., перероб. І допов. – К.: Істина, 2007. – 600 с.	1
4.	Господарське законодавство України [Текст] : навч. пос. для ВНЗ / Л. А. Жук, І. Л. Жук, О. М. Неживець, Ю. В. Белик ; за ред. О. М. Неживець. -К.:Кондор, 2007. - 718с.	5
5.	Господарський кодекс України [Текст] : офіційний текст зі змінами та доп. станом на 28 березня 2014 р. -К.:Форум, 2014. - 263с.	1
Допоміжна		

6. Азімов Ч. Н. Забезпечення договірних зобов'язань : навч. посібн. / Ч. Н. Азімов. – Х.: Національна юридична академія України, 2005. – 48 с.
7. Безух О. Неправомірне використання ділової репутації в конкуренції / О. Безух // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 5. – С. 24–27.
8. 5. Беяневич О. А. Господарський договір та способи його укладення: навч. посібн. / О. А. Беяневич. – К.: Наукова думка, 2002. – 280 с.
9. Вінник О. М. Інвестиційне право: навч. посібн. / О. М. Вінник. – К.: Атіка, 2010. – 263 с.
10. Підприємницьке право: практикум /Л.В. Ніколаєва, О.В. Старцев, П.М.Пальчук, О.О.Бакалінська. – К.:Істина,2002. – 200с.
11. Головань І. В. Правова робота і захист прав підприємців: монографія / І. В. Головань. – Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2003. – 168 с.

Інформаційні ресурси.

- 12 . Законодавство України: офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
13. Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.legality.kiev.ua/>.
14. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua>
15. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України - <http://kmu.gov.ua>
16. Офіційний веб-сайт Президента України <http://president.gov.ua>